

Gemeenten hebben grote behoefte aan kennis dierenwelzijn

Maatschappelijke discussie beperkt zich niet tot intensieve veehouderij

Tachtig procent van het dierenwelzijnsbeleid ligt op het bordje van de gemeente, aldus VVD-wethouder Robert Blom van Alphen aan den Rijn. Terwijl tegelijkertijd bij veel gemeenten kennis hierover ontbreekt. Genoeg reden voor een miniconferentie Gemeentelijk dierenwelzijnsbeleid.

Gemeentebestuurders, ambtenaren en beleidsmedewerkers van zo'n twintig gemeenten zijn in oktober bij elkaar bij Wageningen UR in Lelystad. Ze wisselen tijdens de eerste conferentie dierenwelzijn voor gemeenten kennis en ervaringen uit. Gemeenten zien zich steeds meer geplaatst voor ingewikkelde vraagstukken rond dierenwelzijn. Gevoelige onderwerpen als megastallen springen het meest in het oog, maar de lokale praktijk heeft meer te stellen met gezelschapsdieren en wilde dieren.

Wat te doen met schuilgelegenheid voor de half miljoen paarden in Nederland? Schuilgelegenheid moet, het is een van de Vijf Vrijheden voor dieren (zie kader). Maar de plicht van gemeenten om goed te zorgen voor dieren kan botsen met het ruimtelijke ordeningsbeleid van de gemeente. En wat te doen met circusdieren, zwerfdieren en zwermen spreeuwen?

>> Groeiend thema

Dierenwelzijn is nu vooral aan de orde in gemeenten in verstedelijkte gebieden. 'Maar over twintig jaar heeft elke gemeente een wethouder met een portefeuille dierenwelzijn', voorspelt wethouder Blom. 'Bij de start van deze raadsperiode in 2006 waren er zo'n twaalf tot veertien in Nederland. Nu zijn het er al zo'n 42.'

Blom is één van de eerste wethouders dierenwelzijn in Nederland. Op landelijk niveau heeft hij zich er bij de VVD hard voor gemaakt. Blijkbaar was hij zijn tijd vooruit, want hij vond er geen letter over terug in het partijprogramma voor de verkiezingen. Toen hij werd gevraagd wethouder te worden van Alphen aan den Rijn, zag hij zijn kans op lokaal niveau. Wethouder ja, maar onder de voorwaarde van een portefeuille dierenwelzijn. De stad heeft nu een dieren-

welzijnsbeleid met achttien actiepunten. 'Plaagdieren willen we diervriendelijk verjagen. We staan niet toe dat een woningbouwcorporatie duiven wil afschieten. Daar zijn andere, goedwerkende methoden voor. We zijn voor het chippen van huisdieren en vinden dat er goede voorlichting moet komen op scholen. Bedenk dat zo'n lief klein hondje niet zo schattig blijft en in de zomervakantie een goed onderkomen nodig heeft. Ook in rampenplannen integreren we nu dierenwelzijn.'

>> Zorgplicht onderbelicht

Veel gemeenten zijn niet zo bekend met hun zorgplicht voor dieren. Vaak is het een zorgenkind, weet dierenarts Ruth van der Leij. 'Een gewond, gedumpt of verdwaald dier dat wordt aangetroffen, geldt voor de wet als een gevonden voorwerp. Je moet er aangifte van doen en het bij de gemeente in bewaring geven. De gemeente is volgens de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (GWWD) verplicht het dier twee weken lang onderdak te geven, te verzorgen en zondig op te lappen. Daarna mag de gemeente het weggeven, verkopen of laten afmaken. Alleen als het in leven houden excessieve kosten met zich meebrengt of het medisch niet zinnig is, mag de gemeente van de veertien dagen afwijken.'

Voor de vijf miljoen honden en katten in Nederland is de opvang keurig geregeld. Alle acht miljoen andere huisdieren zijn voor opvang afhankelijk van particuliere instellingen of van een bijzondere voorziening bij een asielt of afdeling van de Dierenbescherming. Van der Leij: 'In Utrecht vangt de Dierenbescherming voor zeven gemeenten jaarlijks meer dan vijfhonderd konijnen op, tweehonderd knaagdieren en honderd reptielen.'

Vijf vrijheden

De commissie Brambell (1965) heeft in Europees verband, naar analogie van de Rechten van de mens, vijf vrijheden van het dier geformuleerd. Dieren zijn vrij van dorst, honger en onjuiste voeding (1), van fysiek en fysiologisch ongerief (2), van pijn, verwondingen en ziektes (3), van angst en chronische stress (4) en dieren zijn vrij om hun natuurlijke (soorteigen) gedrag te vertonen (5).

>> Financieel probleem

Geld is vaak een probleem. Opvangcentra hebben lang niet altijd financiële overeenkomsten met gemeenten. En als die er wel zijn, dekken ze vaak de kosten niet. Sommige centra draaien uitsluitend op basis van particuliere liefdadigheid. 'Te veel gemeenten maken hun zorgplicht te slecht waar', meent Van der Leij. 'Gemeenten kunnen hun taken niet laten liggen, in de hoop dat goedwillende burgers de boel overnemen. Bovendien, met subsidiëren zijn gemeenten er niet. De wet eist dat de kosten vergoed worden.' De Dierenbescherming biedt gemeenten een reikende hand. Deze kan op verzoek de regie overnemen, van melding tot nazorg, zegt directeur Frank Dales. Wethouder Odd Wagner van Heemskerk heeft een andere oplossing. Zijn gemeente contracteert instellingen, zoals de dierenambulance en een kinderboerderij als eerste lijnsopvang. Geen subsidie, maar een bedrijfsmatige aanpak. Over een reële vergoeding van dierenopvang en ambulante hulp zijn nog veel vragen. Wageningen UR gaat daarom een vergoedingsmodel ontwikkelen. Op deze manier zet ze haar kennis vanuit de landbouw in voor een nieuwe doelgroep.

>> Roep om kennis

Kees Oomen, directeur Landbouw van LNV, roept gemeenten op om met meer goede initiatieven te komen. Die kunnen rekenen op ministeriële steun, ook financieel. Zo loopt er momenteel in opdracht van het ministerie een onderzoek naar circusdieren. Andere initiatieven zijn een basiscursus voor dierenambulanciers en de ontwikkeling van een kwaliteitsprotocol voor de opvang van wilde dieren. De dagvoorzitter vraagt wat gemeenten nog missen. Antwoord: een kennisbank, zoals de VNG die op andere terreinen verzorgt. Gemeenten hebben niet de capaciteit en middelen voor een wetenschappelijke onderbouwing van hun beleid. Frank Dales vult vanuit de zaal aan: 'De VNG vertelt mij dat ze alleen actie ondernemen op aanvraag van gemeenten, dus jullie weten wat je te doen staat.' De aanwezigen hebben er wel oren naar. Wageningen UR werkt aan een besloten omgeving binnen het Dierenwelzijnsweb (zie kader) waar gemeenten kennis met elkaar kunnen delen. De deelnemers concluderen dat de dag zinvol en voor herhaling vatbaar is. In 2009 komt een vervolgconferentie op locatie: in de raadszaal van gemeente Alphen aan den Rijn.

www.dierenwelzijnsweb.nl

Het Dierenwelzijnsweb is het nieuwe centrale punt waar kennis, ervaringen en onderwijshulpmiddelen over dierenwelzijn samen komen. De site komt voort uit een RIGO-project (Regeling Innovatie Groen Onderwijs) waarin Wageningen UR, hogescholen met dieropleidingen en binnenkort ook het MBO samenwerken. Het initiatief richt zich op het groene onderwijs, maar ook op andere belanghebbenden en nieuwsgierigen. Docenten kunnen zoeken op onderwijsniveau (mbo of hbo), thema (science, wet- en regelgeving of opinie) en diercategorieën als hobby-, productie- of circusdieren. Als de link met Wageningen Bibliotheek volledig operationeel is, biedt de site een schat aan informatie.

Meer informatie:

aanspreekpunt gemeentelijk dierenwelzijnsbeleid: Sabine van den Wijngaard, t 0320 238064, e sabine.vandenwijngaard@wur.nl

aanspreekpunt dierenwelzijnsweb: Marko Ruis t 0320 293550, e marko.ruis@wur.nl i www.dierenwelzijnsweb.nl